

**Program prac konserwatorskich i restauratorskich dotyczący
ołtarza głównego i elementów wyposażenia z kościoła
rzymskokatolickiego
pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Kałuszynie**



OPRACOWANIE:



Renoart Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki Michał Błędowski
NIP 9482640049
Czackiego 4, 26-600 Radom, Polska
mail: renoart.konserwacja@gmail.com
tel. kom. 665 241 204

Toruń, 18.04.2024 r.

Rys historyczny

Świątynia została wzniesiona w stylu neogotyckim w latach 1889-1893 według projektu architekta Józefa Piusa Dziekońskiego. Jest to kościół typu bazylikowego. Od frontu znajduje się wieża.

W 1887 roku na wniosek ks. Adolfa Żebrowskiego postanowiono wznieść trójnawowy kościół w stylu neogotyku bałtycko-wiślańskiego według projektu Józefa Piusa Dziekońskiego. Budowa kościoła pw. Wniebowzięcia NMP mogącego pomieścić 3000 osób trwała od 1889 do 1897 roku. Poświęcenie świątyni odbyło się 27 października 1893 roku, a konsekrował ją abp Teofil Chościak Popiel 14 sierpnia 1897 roku.

Do wyposażenia budowli należą m.in.: znajdujący się w ołtarzu głównym obraz "Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny" namalowany przez Michała Elwiro Andriollego oraz obrazy pochodzące z XIX stulecia znajdujące się w nawach bocznych.

Po wojnie ks. Zygmunt Dejciński, przeprowadził gruntowny remont kościoła. W końcu lat sześćdziesiątych wyremontowano organy i wstawiono witraże. W latach osiemdziesiątych, staraniem ks. Czesława Bednarczyka, wymieniono dach na kościele i odnowiono wnętrze¹.

Stan zachowania i przyczyny zniszczeń

Stan zachowania ołtarza głównego, konfesjonałów i ambony oceniono jako zły. W wielu miejscach widoczne ślady żerowania drewnojadów w postaci otworów wylotowych i świeżej mączki. Konstrukcja drewniana na skutek działania owadów utraciła pierwotną wytrzymałość i wymaga impregnacji oraz wzmocnienia. W związku z porażeniem przez drewnojady lub z przyczyn uszkodzeń mechanicznych konstrukcja ołtarza głównego uległa dezintegracji. Ołtarz widocznie pochylony na prawą stronę co w przypadku braku prac ratunkowych doprowadzić może do rozległych zniszczeń i całkowitego zawalenia konstrukcji. Mechanizm przesuwny zamykający górną półkolistą niszę tabernakulum pod wpływem osunięcia konstrukcji nośnej ołtarza uległ uszkodzeniu. W ołtarzach, konfesjonałach i ambonie widoczne braki elementów dekoracyjnych tj.: żabki, fragmenty kwiatonów, ornamenty roślinne. Zaobserwować można również liczne mniejsze uszkodzenia mechaniczne (przetarcia, otwory po gwoździach, wkrętach i pineskach). Obiekty pokryte wtórnymi warstwami farb i lakierów zmieniających ich pierwotny wygląd. Elementy wyposażenia wtórnie położone w sposób nieprofesjonalny podczas ostatniej renowacji.

Stan zachowania baldachimu oraz konsoli określono jako zły, zbliżony do pozostałej małej architektury drewnianej w kościele. Drewno silnie zaatakowane przez drewnojady, liczne otwory wylotowe z widoczną świeżą mączką w ich pobliżu.

Na figurze gipsowej widoczne liczne uszkodzenia mechaniczne (ubytki, przetarcia warstw farb). Rzeźba pokryta wtórnymi grubymi powłokami farb olejnych unieczyszczających detal rzeźbiarski.

Obraz znajdujący się w ołtarzu głównym wykazuje stosunkowo dobry stan techniczny. Malowidło „Wniebowzięcie NMP” znajdujące się w głównym ołtarzu jest lekko obwisłe, czego przyczyną może być duża wilgotność względna powietrza panująca w kościele. Jego struktura może być niebezpiecznie osłabiona, pozbawiona elastyczności i sprężystości. W płótnie nie zaobserwowano większych dziur oraz ubytków powstałych na skutek urazów mechanicznych: uderzeń, upadków, obić lub rozdarć. Warstwa malarska w obrazie wykazuje dobrą adhezję do zaprawy, nie występują

¹https://pl.wikipedia.org/wiki/Ko%C5%9Bci%C3%B3%C5%82_Wniebowzi%C4%99cia_Naj%C5%9Bwi%C4%99tszej_Maryi_Panny_i_%C5%9Bw._Stanis%C5%82awa_w_Ka%C5%82uszyne

rozwarstwienia pomiędzy tymi dwiema warstwami. Lico obrazu pokryte jest lekkimi zabrudzeniami powierzchniowymi, przez co oryginalna kolorystyka obrazu jest zafałszowana.

Ogólny stan zachowania rzeźb można określić jako średni. Wszystkie obiekty zostały przemalowane olejną farbą około 10 lat temu. Ze względu na charakter użytej farby, bardzo ciężko jest ustalić faktyczny stan rzeźb. Zastosowanie farby olejnej doprowadziło do zatarcia się konturów, zwłaszcza w partiach dłoni oraz twarzy. Bardzo ciężko jest także określić procent zachowania warstw z poszczególnych faz. Patrząc na stan ołtarzy, również w rzeźbach można spodziewać się otworów wylotowych po nieaktywnym już ataku owadów, które przykryte zostały grubą warstwą farby olejnej. Również malarskie opracowanie modelunku karnacji oraz szat u postaci wykazuje bardzo niską jakość, co wpływa na końcowy odbiór rzeźb.

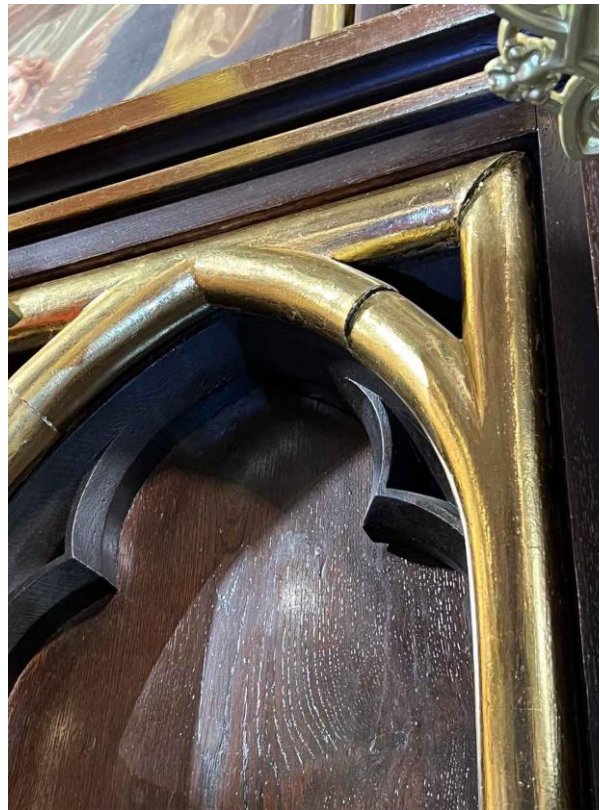
Ołtarz główny, obraz „Wniebowzięcia NMP”



Fot.1. Ołtarz główny z kościoła pw. Wniebowzięcia NMP w Kałuszynie.



Fot.2. Dezintegracja konstrukcji – ołtarz główny.



Fot.3. Dezintegracja konstrukcji – ołtarz główny.



Fot.4. Gruba warstwa przemalowania olejnego – ołtarz główny.



Fot.5. Uszkodzenia mechaniczne – ołtarz główny.



Fot.6. Otwory wylotowe po drewnojadach – ołtarz główny.



Fot.7. Rzeźba przemalowana grubą powłoką farb olejnych – ołtarz główny.



Fot.8. Obraz stan zachowania – ołtarz główny.

Opis

Ołtarz przyścienny, architektoniczny. Mensa skrzyniowa. Na poziomie predelli usytuowane tabernakulum, w kształcie kapliczki, w całości złożone. Retabulum flankowane dwiema figurami, rzeźbami aniołów. W polu środkowym obraz z przedstawieniem „Wniebowzięcia NMP”. Na jasnobrązowym ciemniejącym do dołu tle postać matki Boskiej, unoszona do nieba przez anioły. Matka Boska ubrana w długą jasnoczerwoną suknię i niebieski płaszcz przerzucony przez ramiona. Na głowie jasnobrązowy naczółek. Obraz wykonany w technice olejnej na płótnie. Zwieńczenie ołtarza w postaci wimperg i kilku pinakli z kwiatonami. Dwie drewniane, drążone rzeźby aniołów. Postacie ubrane w beżowe suknie i seledynowe płaszcze ze szczegółowo opracowanymi skrzydłami. Tabernakulum w formie trójkątnie zakończonych kapliczek. Wyżej półkolista nisza, dekorowana stylizowaną winną latoroślą, flankowana dwoma kolumnami z korynckimi głowicami. Zwieńczenie tabernakulum w kształcie trójkąta zdobione stylizowanym akantem. Całe tabernakulum drewniane, w całości złożone. Płaszczyzny ołtarza – ciemnobrązowe, motywy dekoracyjne złożone.

Czas powstania

Ołtarz główny – pocz. XIX w. - neogotyck

Obraz „Wniebowzięcie NMP” – ok. 1895r. – klasycyzm

Figury aniołów – pocz. XX w.

Tabernakulum – pocz. XX w. – neorenesans

Proponowane postępowanie konserwatorskie odnośnie elementów architektury, snycerki i rzeźb ołtarza

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej obrazującej stan zachowania obiektu przed przystąpieniem do prac konserwatorskich z uwzględnieniem miejsc szczególnie zniszczonych.
2. Demontaż elementów ruchomych (szafy ołtarzowej, elementów snycerskich i rzeźb) połączony z inwentaryzacją i przewiezienie do pracowni konserwatorskiej.
3. Oczyszczenie ołtarza z warstw kurzu i luźnych nawarstwień, przy użyciu zmiotek i pędzli.
4. Wykonanie badań mających na celu przybliżenie wykonawcy pracy pierwotnego wyglądu obiektu zgodnego z założeniami autora np.: pobranie próbek do badań mikroskopowych, wykonanie odkrywek pasowych in situ lub wykonanie badań budowy technologicznej i technicznej obiektu.
5. Usunięcie wtórnych warstw lakieru, przemalowań metodą chemiczną lub/i mechaniczną, po przeprowadzonych próbach i badaniach. Możliwe jest użycie gotowych past

rozpuszczalnikowych lub mieszanin rozpuszczalników takich jak aceton, alkohol lub benzyna lakowa.

6. Usunięcie wtórnych złoceń metodami mechanicznymi lub/i chemicznymi. Wybór odpowiedniej metody nastąpi po przeprowadzeniu prób na obiekcie.
7. Doczyszczanie powierzchni drewna na odwróciu poszczególnych elementów.
8. Usunięcie wadliwych połączeń stolarskich i gwoździ metalowych.
9. Impregnacja połączona z dezynfekcją i dezynsekcją osłabionych i zniszczonych elementów konstrukcyjnych oraz snycerki ołtarza, z użyciem preparatu Per-xil oraz żywicy akrylowej Paraloid B-72 w acetonie.
10. Wymiana elementów drewnianych, których osłabiona struktura nie spełnia zadań konstrukcyjnych (elementy konstrukcyjne i łączenia poszczególnych części) oraz ewentualne wzmocnienie od odwrocia.
11. Sklejenie spękań powstałych w strukturze drewna, za pomocą dyspersji wodnej poliocianu winylu.
12. Rekonstrukcje brakujących i zniszczonych elementów snycerskich.
13. Uzupełnianie ubytków w podłożu drewnianym dwuskładnikową żywicą epoksydową, Araldit SV/HV 36.
14. Uzupełnienie brakujących ubytków w warstwach zaprawy, przy użyciu zaprawy kredowo-klejowej lub gotowej zaprawy z dodatkiem spoiwa akrylowego sprawdzoną pod kontem stosowania w konserwacji tj. Tikkurila.
15. Przygotowanie podłoża pod złocenia.
16. Wykonanie rekonstrukcji i uzupełnień złoceń, zgodnie z oryginałem w technice na mat i poler, złotem płatkowym.
17. Zabezpieczenie powierzchni drewna warstwą lakieru o kolorze odpowiadającym warstwie pierwotnej. Wybór odpowiedniej metody nastąpi po przeprowadzeniu odkrywek oraz badań na obiekcie.
18. Retusz zniszczonej i rekonstrukcja brakującej warstwy malarskiej farbami akrylowymi oraz farbami Vernice na bazie żywicy mastyksowej i ketonowej firmy Renesans.
19. Zabezpieczenie warstwy malarskiej werniksem końcowym.
20. Montaż wszystkich elementów ołtarza przy użyciu kołków, śrub i wkrętów nierdzewnych wraz ze wzmocnieniem konstrukcji według wykonanej inwentaryzacji.
21. Wykonanie pełnej dokumentacji konserwatorskiej przeprowadzonych prac według obowiązującego schematu.

Proponowane postępowanie konserwatorskie odnośnie umieszczonego w ołtarzu obrazu

1. Demontaż obrazu (ewentualne miejscowe zabezpieczenie 1,5 % wodnym roztworem polialkoholu winylowego i bibułą japońską odspojonych fragmentów warstwy malarskiej) i przewiezienie do pracowni konserwatorskiej.
2. Analiza wizualna w różnych typach oświetlenia tj. VIS, UV oraz w razie potrzeby w promieniach Rentgena i wykonanie dokumentacji fotograficznej.
3. Zdjęcie obrazu z krosien.
4. Oczyszczenie odwrocia z zabrudzeń powierzchniowych, metodą mechaniczną przy użyciu pędzli i gumek.
5. Zdjęcie zabezpieczeń z lica.
6. Podklejenie klejem króliczym osypujących się fragmentów warstwy malarskiej.
7. Chemiczne usunięcie werniksu wraz z ewentualnymi przemaalowaniami. Dopuszcza się użycie takich środków jak aceton, alkohol, benzyna lakowa. Wybór środków i ich stężeń uzależniony będzie od prób wykonanych bezpośrednio na obiekcie.
8. Wykonanie reparacji lokalnych płótnem lnianym wklejanym na styk z użyciem dekatyzowanego płótna lnianego oraz dyspersji wodnej polioctanu winylu.
9. Uzupełnienie ubytków zaprawy, kitem wiedeńskim.
10. Ewentualny dublaż na stole niskociśnieniowym na Beva 371.
11. Naciągnięcie obrazu na krosna. Ewentualne dopasowanie nowych, ruchomych, sfazowanych krosien.
12. Założenie damarowego werniksu retuszerskiego firmy Talens.
13. Reintegracja warstwy malarskiej przy pomocy farb akwarelowych Rembrandt firmy Talens oraz farbami Vernice na bazie żywicy mastyksowej i ketonowej firmy Renesans.
14. Założenie końcowego werniksu akrylowego firmy Renesans.

**Rzeźba gipsowa „Św. Antoni z Padwy” wraz z dekoracyjnym baldachimem
i konsolą**



Fot.9. Rzeźba gipsowa „Św. Antoni z Padwy” wraz z dekoracyjnym baldachimem i konsolą z kościoła pw. Wniebowzięcia NMP w Kałuszynie.



Fot.10. Uszkodzenia powstałe w skutek działania drewnojadów – Rzeźba gipsowa „Św. Antoni z Padwy”.



Fot.11. Rzeźba przemalowana grubą powłoką farb olejnych – Rzeźba gipsowa „Św. Antoni z Padwy”.



Fot.12. Ubytki w zaprawie gipsowej – Rzeźba gipsowa „Św. Antoni z Padwy”.

Opis

Gipsowa figura Świętego Antoniego z Padwy umieszczona w drewnianej neogotyckiej oprawie składającej się z baldachimu w kształcie pinakla udekorowanego żabkami i zwieńczonego kwiatonem. Konsola o prostej formie ze skromną dekoracją w postaci gzymsów i spływu. Konsola pełni funkcję skarbony.

Postać ujęta w sposób charakterystyczny dla przedstawień Św. Antoniego z Padwy. Zakonnik ubrany w habit franciszkanów stoi w wyprostowanej pozie z lekko pochyloną głową i spuszczonego wzrokiem. Na lewej ręce zgiętej w łokciu podtrzymuje Dzieciątko Jezus w drugiej ręce opuszczonej wzdłuż ciała i lekko zgiętej w łokciu Święty trzyma bochenek chleba. Dzieciątko przedstawione z lekko pochyloną głową, prawą ręką lekko ugiętą w łokciu podniesioną do błogosławieństwa. W lewej podtrzymuje talerz z bochenkami chleba.

Proponowane postępowanie konserwatorskie odnośnie rzeźby gipsowej

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej obrazującej stan zachowania obiektu przed przystąpieniem do prac konserwatorskich z uwzględnieniem miejsc szczególnie zniszczonych.
2. Demontaż i przewiezienie do pracowni konserwatorskiej rzeźby.
3. Oczyszczenie obiektu z warstw kurzu i luźnych nawarstwień, przy użyciu zmiotek i pędzli.
4. Wykonanie badań mających na celu przybliżenie wykonawcy pracy pierwotnego wyglądu obiektu zgodnego z założeniami autora np.: pobranie próbek do badań mikroskopowych, wykonanie odkrywek pasowych in situ lub wykonanie badań budowy technologicznej i technicznej obiektu.
5. Usunięcie wtórnych retuszy, ewentualnych przemalowań metodą chemiczną lub/i mechaniczną, po przeprowadzonych próbach i badaniach. Możliwe jest użycie gotowych past rozpuszczalnikowych lub mieszanin rozpuszczalników takich jak aceton, alkohol lub benzyna lakowa.
6. Usunięcie wtórnych zapraw i korodujących połączeń żelaznych.
7. Rekonstrukcje brakujących i zniszczonych elementów oraz uzupełnienie ubytków zaprawą gipsową.
8. Uzupełnienie warstwy malarskiej farbami Polycolor firmy Maimeri.
9. Zabezpieczenie warstwy malarskiej werniksem akrylowym.
10. Wykonanie pełniej dokumentacji konserwatorskiej przeprowadzonych prac według obowiązującego schematu.

Proponowane postępowanie konserwatorskie odnośnie elementów architektury i snycerki

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej obrazującej stan zachowania obiektu przed przystąpieniem do prac konserwatorskich z uwzględnieniem miejsc szczególnie zniszczonych.
2. Demontaż elementów ruchomych (baldachimu, konsoli, elementów snycerskich) połączony z inwentaryzacją i przewiezienie do pracowni konserwatorskiej.
3. Oczyszczenie obiektów z warstw kurzu i luźnych nawarstwień, przy użyciu zmiotek i pędzli.
4. Wykonanie badań mających na celu przybliżenie wykonawcy pracy pierwotnego wyglądu obiektu zgodnego z założeniami autora np.: pobranie próbek do badań mikroskopowych, wykonanie odkrywek pasowych in situ lub wykonanie badań budowy technologicznej i technicznej obiektu.
5. Usunięcie wtórnych warstw lakieru, przemalowań metodą chemiczną lub/i mechaniczną, po przeprowadzonych próbach i badaniach. Możliwe jest użycie gotowych past rozpuszczalnikowych lub mieszanin rozpuszczalników takich jak aceton, alkohol lub benzyna lakowa.
6. Usunięcie wtórnych złoceń metodami mechanicznymi lub/i chemicznymi. Wybór odpowiedniej metody nastąpi po przeprowadzeniu prób na obiekcie.
7. Doczyszczanie powierzchni drewna na odwróciu poszczególnych elementów.
8. Usunięcie wadliwych połączeń stolarskich i gwoździ metalowych.
9. Impregnacja połączona z dezynfekcją i dezynsekcją osłabionych i zniszczonych elementów konstrukcyjnych oraz snycerki małej architektury, z użyciem preparatu Per-xil oraz żywicy akrylowej Paraloid B-72 w acetonie.
10. Wymiana elementów drewnianych, których osłabiona struktura nie spełnia zadań konstrukcyjnych (elementy konstrukcyjne i łączenia poszczególnych części) oraz ewentualne wzmocnienie od odwrocia.
11. Sklejenie spękań powstałych w strukturze drewna, za pomocą dyspersji wodnej polioctanu winylu.
12. Rekonstrukcje brakujących i zniszczonych elementów snycerskich.
13. Uzupełnianie ubytków w podłożu drewnianym dwuskładnikową żywicą epoksydową, Araldit SV/HV 36.
14. Przygotowanie podłoża pod złocenia.
15. Wykonanie rekonstrukcji i uzupełnień złoceń, zgodnie z oryginałem w technice na mat i poler, złotem płatkowym.

16. Zabezpieczenie powierzchni drewna warstwą lakieru o kolorze odpowiadającym warstwie pierwotnej. Wybór odpowiedniej metody nastąpi po przeprowadzeniu odkrywek oraz badań na obiekcie.
17. Montaż wszystkich elementów baldachimu i konsoli przy użyciu kołków, śrub i wkrętów nierdzewnych wraz ze wzmocnieniem konstrukcji według wykonanej inwentaryzacji. Wykonanie pełnej dokumentacji konserwatorskiej przeprowadzonych prac według obowiązującego schematu.

Konfesjonał dębowy (duży)



Fot.13. Konfesjonał dębowy (duży) z kościoła pw. Wniebowzięcia NMP w Kałuszynie.



Fot.14. Ubytek warstwy lakieru – konfesjonał duży.



Fot.15. Brakujący detal rzeźbiarski – konfesjonał duży.



Fot.16. Gruba warstwa przemalowania – konfesjonał duży.

Opis

Konfesjonał drewniany, w formie prostopadłościennego, trójdzielnego pomieszczenia. Wydzielone trzy cele: środkowa dla spowiednika, z ławą wewnątrz do siedzenia, pojedynczymi drzwiczkami i kotarą. Cele boczne z podestami do klęczenia, połączone z celą spowiednika za pomocą ażurowo potraktowanych otworów. Konfesjonał wieńczony sterczynami.

Czas powstania

Konfesjonał dębowy (duży) – pocz. XX w. - neorenesans

Proponowane postępowanie konserwatorskie odnoście elementów architektury i snycerki

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej obrazującej stan zachowania obiektu przed przystąpieniem do prac konserwatorskich z uwzględnieniem miejsc szczególnie zniszczonych.
2. Oczyszczenie obiektu z warstw kurzu i luźnych nawarstwień, przy użyciu zmiotek i pędzli.
3. Wykonanie badań mających na celu przybliżenie wykonawcy pracy pierwotnego wyglądu obiektu zgodnego z założeniami autora np.: pobranie próbek do badań mikroskopowych, wykonanie odkrywek pasowych in situ lub wykonanie badań budowy technologicznej i technicznej obiektu.
4. Usunięcie wtórnych warstw lakieru, przemalowań metodą chemiczną lub/i mechaniczną, po przeprowadzonych próbach i badaniach. Możliwe jest użycie gotowych past rozpuszczalnikowych lub mieszanin rozpuszczalników takich jak aceton, alkohol lub benzyna lakowa.
5. Doczyszczanie powierzchni drewna na odwróciu poszczególnych elementów.
6. Usunięcie wadliwych połączeń stolarskich i gwoździ metalowych.
7. Impregnacja połączona z dezynfekcją i dezynsekcją osłabionych i zniszczonych elementów konstrukcyjnych oraz snycerki małej architektury, z użyciem preparatu Per-xil oraz żywicy akrylowej Paraloid B-72 w acetonie.
8. Wymiana elementów drewnianych, których osłabiona struktura nie spełnia zadań konstrukcyjnych (elementy konstrukcyjne i łączenia poszczególnych części) oraz ewentualne wzmocnienie od odwrocia.
9. Sklejenie spękań powstałych w strukturze drewna, za pomocą dyspersji wodnej poliocetanu winylu.
10. Rekonstrukcje brakujących i zniszczonych elementów snycerskich.
11. Uzupełnianie ubytków w podłożu drewnianym dwuskładnikową żywicą epoksydową, Araldit SV/HV 36.

12. Zabezpieczenie powierzchni drewna warstwą lakieru o kolorze odpowiadającym warstwie pierwotnej. Wybór odpowiedniej metody nastąpi po przeprowadzeniu odkrywek oraz badań na obiekcie.
13. Wykonanie pełnej dokumentacji konserwatorskiej przeprowadzonych prac według obowiązującego schematu.

Konfesjonał dębowy (mały)



Fot.17. Konfesjonał dębowy (mały) z kościoła pw. Wniebowzięcia NMP w Kałuszynie.



Fot.18. Ubytek warstwy lakieru – konfesjonał mały.



Fot.19. Drobne ubytki drewna – konfesjonał mały.

Opis

Konfesjonał drewniany, z ażurowo potraktowanymi otworami w ściankach bocznych. Po obu stronach podesty do klęczenia. W ścianie czołowej, w dolnej części pojedyncze drzwiczki, dekorowane trzema rzeźbionymi kolumnami, w górnej podwójne drzwiczki ażurowe. Wewnątrz ława do siedzenia. Zaplecek zwieńczony półkoliście z dwoma narożnymi sterczynami. Drewno w kolorze naturalnym, lekko przyciemnionym pod wpływem czasu.

Czas powstania

Konfesjonał dębowy (mały) – pocz. XX w. - neorenesans

Proponowane postępowanie konserwatorskie odnośnie elementów architektury i snycerki

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej obrazującej stan zachowania obiektu przed przystąpieniem do prac konserwatorskich z uwzględnieniem miejsc szczególnie zniszczonych.
2. Oczyszczenie obiektu z warstw kurzu i luźnych nawarstwień, przy użyciu zmiotek i pędzli.
3. Wykonanie badań mających na celu przybliżenie wykonawcy pracy pierwotnego wyglądu obiektu zgodnego z założeniami autora np.: pobranie próbek do badań mikroskopowych, wykonanie odkrywek pasowych in situ lub wykonanie badań budowy technologicznej i technicznej obiektu.

4. Usunięcie wtórnych warstw lakieru, przemalowań metodą chemiczną lub/i mechaniczną, po przeprowadzonych próbach i badaniach. Możliwe jest użycie gotowych past rozpuszczalnikowych lub mieszanin rozpuszczalników takich jak aceton, alkohol lub benzyna lakowa.
5. Doczyszczanie powierzchni drewna na odwróciu.
6. Usunięcie wadliwych połączeń stolarskich i gwoździ metalowych.
7. Impregnacja połączona z dezynfekcją i dezynsekcją osłabionych i zniszczonych elementów konstrukcyjnych oraz snycerki małej architektury, z użyciem preparatu Per-xil oraz żywicy akrylowej Paraloid B-72 w acetonie.
8. Wymiana elementów drewnianych, których osłabiona struktura nie spełnia zadań konstrukcyjnych (elementy konstrukcyjne i łączenia poszczególnych części) oraz ewentualne wzmocnienie od odwrócia.
9. Sklejenie spękań powstałych w strukturze drewna, za pomocą dyspersji wodnej polioctanu winylu.
10. Rekonstrukcje brakujących i zniszczonych elementów snycerskich.
11. Uzupełnianie ubytków w podłożu drewnianym dwuskładnikową żywicą epoksydową, Araldit SV/HV 36.
12. Zabezpieczenie powierzchni drewna warstwą lakieru o kolorze odpowiadającym warstwie pierwotnej. Wybór odpowiedniej metody nastąpi po przeprowadzeniu odkrywek oraz badań na obiekcie.
13. Wykonanie pełnej dokumentacji konserwatorskiej przeprowadzonych prac według obowiązującego schematu.

Ambona



Fot.20. Ambona z kościoła pw. Wniebowzięcia NMP w Kałuszynie.



Fot.21. Uszkodzenia mechaniczne – ambona.

Opis

Ambona wisząca, przyścienna, składająca się z kosza, baldachimu, zaplecka i schodów z balustradą. Kosz na planie ośmioboku, podzielony na pola w formie prostokąta zamkniętego łukiem ostrym. Baldachim na planie części ośmioboku. Daszek zdobiony pinaklami zwieńczonymi kwiatonami na narożach. W podniebieniu baldachimu wyobrażenie gołębiczy Ducha Świętego na tle glorii promienistej. Schody dostawione od strony zachodniej, załamane z gładkimi płycinami.

Proponowane postępowanie konserwatorskie odnośnie elementów architektury i snycerki

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej obrazującej stan zachowania obiektu przed przystąpieniem do prac konserwatorskich z uwzględnieniem miejsc szczególnie zniszczonych.
2. Oczyszczenie obiektów z warstw kurzu i luźnych nawarstwień, przy użyciu zmiotek i pędzli.
3. Wykonanie badań mających na celu przybliżenie wykonawcy pracy pierwotnego wyglądu obiektu zgodnego z założeniami autora np.: pobranie próbek do badań mikroskopowych, wykonanie odkrywek pasowych in situ lub wykonanie badań budowy technologicznej i technicznej obiektu.

4. Usunięcie wtórnych warstw lakieru, przemalowań metodą chemiczną lub/i mechaniczną, po przeprowadzonych próbach i badaniach. Możliwe jest użycie gotowych past rozpuszczalnikowych lub mieszanin rozpuszczalników takich jak aceton, alkohol lub benzyna lakowa.
5. Usunięcie wtórnych złoceń metodami mechanicznymi lub/i chemicznymi. Wybór odpowiedniej metody nastąpi po przeprowadzeniu prób na obiekcie.
6. Doczyszczenie powierzchni drewna na odwrociu poszczególnych elementów.
7. Usunięcie wadliwych połączeń stolarskich i gwoździ metalowych.
8. Impregnacja połączona z dezynfekcją i dezynsekcją osłabionych i zniszczonych elementów konstrukcyjnych oraz snycerki małej architektury, z użyciem preparatu Per-xil oraz żywicy akrylowej Paraloid B-72 w acetonie.
9. Wymiana elementów drewnianych, których osłabiona struktura nie spełnia zadań konstrukcyjnych (elementy konstrukcyjne i łączenia poszczególnych części) oraz ewentualne wzmocnienie od odwrocia.
10. Sklejenie spękań powstałych w strukturze drewna, za pomocą dyspersji wodnej polioctanu winylu.
11. Rekonstrukcje brakujących i zniszczonych elementów snycerskich.
12. Uzupełnianie ubytków w podłożu drewnianym dwuskładnikową żywicą epoksydową, Araldit SV/HV 36.
13. Przygotowanie podłoża pod złocenia.
14. Wykonanie rekonstrukcji i uzupełnień złoceń, zgodnie z oryginałem w technice na mat i poler, złotem płatkowym.
15. Zabezpieczenie powierzchni drewna warstwą lakieru o kolorze odpowiadającym warstwie pierwotnej. Wybór odpowiedniej metody nastąpi po przeprowadzeniu odkrywek oraz badań na obiekcie.
16. Wykonanie pełnej dokumentacji konserwatorskiej przeprowadzonych prac według obowiązującego schematu.

Oczekiwane efekty pracy

Obiekty zabytkowe znajdujące się w kościele pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Kałuszynie pomimo wykazanych zniszczeń oraz przekształceń, stanowią integralne i cenne elementy historycznego wyposażenia, dlatego powinny zostać bezwzględnie zachowane, zabezpieczone i poddane pracom konserwatorsko–restauratorskim. Głównym założeniem planowanych prac konserwatorskich będzie zahamowanie procesów degradacji oraz przywrócenie obiektom ich pierwotnych walorów technicznych i estetycznych. Prowadzone prace będą polegać na przywróceniu dawnych rozwiązań technologicznych oraz możliwie wierną rekonstrukcję części utraconych bądź nieodwracalnie uszkodzonych wraz z oryginalnym opracowaniem kolorystycznym. W trakcie prowadzonej konserwacji-restauracji przez cały czas obiekty będą znajdować się w stałych, bezpiecznych i kontrolowanych warunkach temperaturowo-wilgotnościowych.

Prace powinny być prowadzone i koordynowane przez osobę doświadczoną, posiadającą odpowiednie kwalifikacje, określone w Ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Prace powinny być realizowane przez zespół dyplomowanych konserwatorów dzieł sztuki oraz wykwalifikowanych fachowców, z zastosowaniem tradycyjnych technologii i wysokogatunkowych materiałów lub atestowanych produktów dedykowanych obiektom zabytkowym.